

---

4. konferencija o pravu tržišnog natjecanja u spomen na dr. sc. Vedrana Šoljana:
Novine u pravu tržišnog natjecanja nakon pristupanja Republike Hrvatske
Europskoj uniji

ULOGA HRVATSKIH SUDOVA U PRIMJENI ČL. 101. I 102. UFEU

Gorana Aralica Martinović

Zagreb, 4. lipnja 2013.

Malo povijesti

- sadržaj odredbi članaka 101(2) ostao nepromijenjen od kada se prvi put pojavio u člancima 85 i 86 Ugovora o Europskoj ekonomskoj zajednici iz 1957. godine (Rimski ugovor)
  - članci 81(2) Ugovora o Europskoj zajednici iz 1993. godine (Ugovor iz Maastrichta)
  - članci 101(2) Ugovora o funkcioniranju Europske unije iz 2009. godine (Lisabonski ugovor)
  - Od 1952. do 2002. godine Ugovor o Europskoj zajednici za ugljen i čelik (nije više na snazi) sadržavao je slična pravila tržišnog natjecanja u svojim člancima 65 (6)
-

Nadležnost sudova

- Nadležnost nacionalnih sudova određena je Uredbom Vijeća (EZ) broj 1/2003 od 16. listopada 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju u vezi članka 81. i 82 UEZ-a (članak 6. Uredbe) primjenjuje od 1. svibnja 2004.
  - Kada rješavaju u sporovima između stranaka štite njihova **subjektivna prava u sustavu prava Zajednice**, primjerice dodjeljujući oštećenim stranama naknadu za štetu koja im je nastala kao posljedica povrede propisa
-

Članak 101

1. Budući da nisu u skladu s unutarnjim tržištem, zabranjeni su: svi sporazumi između poduzeća, odluke udruga poduzeća i zajednička djelovanja koja bi mogla **utjecati na trgovinu između država članica** i koja imaju za cilj ili posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na **unutarnjem tržištu**,

a osobito oni kojima se: (a) neposredno ili posredno određuju kupovne ili prodajne cijene ili drugi trgovinski uvjeti; (b) ograničavaju ili nadziru proizvodnja, tržišta, tehnički razvoj ili ulaganja; (c) dijele tržišta ili izvori nabave; (d) primjenjuju nejednaki uvjeti na iste ili slične poslove s ostalim trgovačkim strankama, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju; (e) sklapanje ugovora uvjetuje pristankom drugih stranaka na dodatne obveze koje, po svojoj prirodi ili prema trgovačkoj praksi, nisu ni u kakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

2. Svi sporazumi ili odluke zabranjeni na temelju ovog članka su sami po sebi **ništavni**.

3....

Članak 102

- Svaka je zloraba vladajućeg položaja od strane jednog ili više poduzeća na **unutarnjem tržištu ili njegovom značajnom dijelu** zabranjena, budući da je u neskladu s unutarnjim tržištem, utoliko što bi mogla **utjecati na trgovinu između država članica**.

Takva se zloraba može posebice sastojati u: (a) neposrednom ili posrednom nametanju nepoštenih kupovnih ili prodajnih cijena ili drugih nepoštenih trgovinskih uvjeta; (b) ograničavanju proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača; (c) primjeni nejednakih uvjeta na iste ili slične poslove s različitim trgovačkim strankama, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju; (d) uvjetovanju sklapanja ugovora pristankom drugih strana na dodatne obveze koje, po svojoj prirodi ili prema trgovačkoj praksi, nisu ni u kakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

Koncept "učinka"

- tamo gdje sporazum **nema značajni utjecaj na trgovinu između država članica** onda je izvan dosega prava EU - nacionalno pravo.
  - **učinak na unutarnjem tržištu ili njegovom značajnom dijelu** i kada bi se moglo primijeniti i nacionalno pravo i pravo EU, sukladno načelu „nadređenosti“ prava EU, koje je Europski sud pravde ustanovio 1964. godine (Case 6/64 Costa v ENEL) primijenit će se pravo EU
-

Ništetnost

čl. 327 Zakona o obveznim odnosima
(„Narodne novine“, 35/05 i 41/08 dalje: ZOO)

- sud pazi po službenoj dužnosti i
  - na nju se može pozvati svaka zainteresirana osoba
-

Pitanje ništetnosti regulirano je općim načelima

- čl. 322 ZOO-a : ugovor koji je protivan **Ustavu RH, prisilnim propisima** ili **moralu** društva je ništetan, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo
- Pristupanjem u Uniju sudovi RH paze na ništetnost ugovora *ex offo* vezano za **javni poredak** EU čiji su dijelovi čl. 101(2) UFEU-a.

Autonomna primjena nacionalnoga prava

- ❖ nacionalni sudovi pri izravnoj primjeni članka 101(2) EUFE-a autonomno primjenjuju svoje pravo u svim procesnopравnim i materijalnopравnim aspektima (Uredba 1/2003)
  - **načelo učinkovitosti**
  - **načelo ekvivalentnosti**
  - **načelo nadređenosti prava EU**
  - ✓ ne smiju primjenjivati nacionalna prava koja nisu u skladu s ovim načelima - to može značiti da domaći sud mora utvrditi ništavim ugovor koji bi bio valjan prema domaćem pravu ali je protivan 101(2)
-

Građansko pravo vs upravno

- zaštita **privatnopravnih odnosa**
    - 67 općinska suda i 15 županijska suda
    - 7 trgovačka suda i Visoki trgovački sud RH
  - **Javnopravna zaštita** osigurana je kroz sudsku kontrolu odluka AZZTN-a pokretanjem upravnog spora pri čemu se preispituje pravilna primjena materijalnih i postupovnih pravila tijekom postupka provedenog u AZTN.
    - 4 upravna suda i Visoki upravni sud RH
-

Nadležnost sudova

- Zakonom o sudovima („Narodne novine“ br.: 28/13. dalje ZOS)
- Zakonom o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11 i 25/13 dalje: ZPP)
- Zakon o arbitraži, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o registru, Ovršni zakon, Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Zakon o žigu ...

Nadležnost trgovačkih sudova

- personalni kriterij
- stvarno nadležni samo u onim sporovima koji su izrijeком stavljeni u njihovu nadležnost (erg. iz 34.st. 2. ZPP-a).

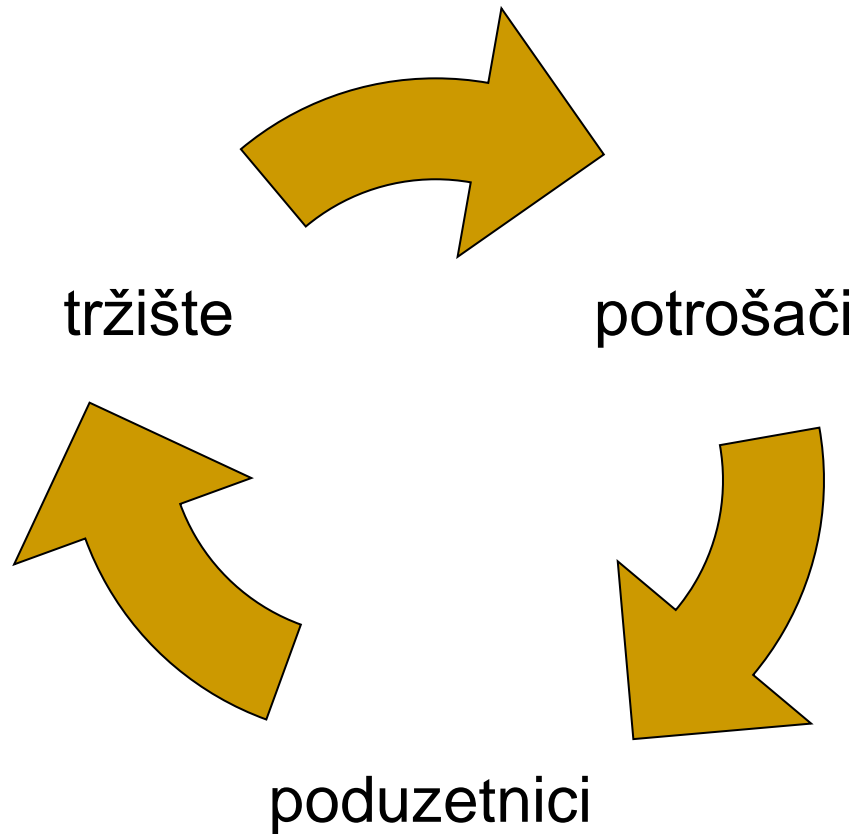

Nadležnost trgovačkih sudova

- čl. 34b st.1. ZPP-a propisano da trgovački sudovi u parničnom postupku u prvom stupnju sude u sporovima između pravnih osoba..., a t. 9. istog članka određeno je da sude i (između ostalog) ***u sporovima u povodu djela nelojalne tržišne utakmice, monopolističkih sporazuma i narušavanja ravnopravnosti na jedinstvenom tržištu Republike Hrvatske.***
-

Cjeloviti koncept

Evropski sud pravde

- Evropski sud pravde naveo je u nekoliko navrata (spojeni predmeti C 295- 298/04, *Manfredi*, [2006] ECR I-6619 i C-453/99, *Courage and Crehan* [2001] ECR I-6297), da **svatko** tko je pretrpio štetu od povrede članka 101. i 102. UFEU ima pravo tražiti naknada za tu štetu
-

Zakonski okvir dosuđenja naknade štete

opća načela vezana za uzrokovanje štete
prema čl. 1045. do 1048. Zakona o
obveznim odnosima:

1. subjekt obveznog odnosa odgovornosti za štetu,
2. štetna radnja štetnika,
3. šteta,
4. uzročna veza i
5. protupravnost.

Prethodno pitanje čl. 12. ZPP-a

- odluka AZTN (pa tako i odluka Komisije) o utvrđenju povrede u kontekstu prethodnih (prejudicijelnih) pitanja - kao temelj tužbi za naknadu štete.
  - Za sada nema podataka o pravomoćnim sudskim odlukama o tužbama za naknadu štete vezane za pravomoćne odluke AZTN-a.
-

Uredba Vijeća (EZ) br 1/2003

Sudovi **ne** mogu donositi odluke suprotne odluci koju je donijela Komisija i moraju izbjegavati donošenje odluka koje bi bile u suprotnosti s odlukom koju razmatra Komisija u postupku koji je pokrenula.

Nacionalni sud može procijeniti je li je svrsishodno nastaviti s postupkom pred nacionalnim sudom.

Sudska praksa

- Trgovački sud u Zagrebu u predmetima: P 4092/2005; P 5987/2008; P 1418/2009; P 311/2010; P 738/2013, i VTSRH u predmetima Pž 1583/2009 (veza P4092/2005) i Pž 2646/2011 (veza P 516/11) bavili su se ništetošću pojedinih ugovora i njihovih odredbi s aspekta ograničenja tržišta, kao i naknadom štete čija protupravnost leži u kršenju pravila tržišnog natjecanja.
-

Gorana Aralica Martinović
gorana.aralica@vts.pravosudje.hr

HVALA NA PAŽNJI!